

ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΑΦΕΙΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρός τόν Λαόν τών 'Ε. παρχιών εστάλησαν τās ημέρας αὐτάς, ἐν εἶδει «φιλικῶν ἐπιστολῶν» αἱ γνωσταὶ εἰδήσεις περὶ χρεωστασίου τῶν ἀγροτῶν καὶ περὶ καθορισμοῦ τῆς τιμῆς τοῦ ἐλαίου, μετὴν τὴν ὑποσημειώσιν ὅτι, οἱ χωρικοὶ διὰ 5 χρόνια δὲν θὰ ὀχληθοῦν ἀπὸ τοῦ πιστωτῆ τῶν, ὅσῳ ἀφορᾷ δὲ τὸ λάδι, ὅτι δύνανται νὰ καταγγέλουσιν τοὺς ἐμπόρους ποῦ θὰ τοὺς προσέφεραν μικροτέραν τιμὴν τῶν 14 50δρ. τὴν ὅκάν 'Η ὠφελιμότης τοῦ νόμου περὶ καθορισμοῦ τῆς τιμῆς τοῦ ἐλαίου ἢ ἀναμφισβήτητον ἔργον ἀνάγκης, διότι κατ'ἐπιταγήν νὰ δίδῃ σήμερον ὁ χωρικός μας μίαν ὅκάν ἐλαίου διὰ ν' ἀγοράσῃ ἴσον ποσὸν ὀσπρίων ἐν ᾧ προπολεμικῶς ἦ καὶ κατὰ τὸν πόλεμον, μετὴν ὅκάν ἐλαίου ἠγοράζοντο 2 καὶ 3 ὀκάδες ὀσπρίων. Ἀλλὰ καὶ ψηφισθέντος τοῦ νόμου, οἱ χωρικοὶ μας ἔμειναν μετὴν ἱκανοποίησιν μόνον ὅτι ἐλήφθη νομοθετικὴ μέριμνα διὰ τὸ ζήτημὰ τῶν, διότι οἱ μὲν ἔμποροὶ ἔπαυσαν, ἐπικουρούσης καὶ τῆς κρίσεως, ν' ἀγοράζουσιν, οἱ δὲ χωρικοὶ εὐρισκόμενοι εἰς σκληρὰν δοκιμασίαν, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ πωλήσουσιν τὸ ἐλάχιστον λάδι ποῦ παρήγαγον, ἀναγκάζονται νὰ καταφεύγουν εἰς τοὺς τοκογλύφους, πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν περιστάσεων.

Καθ' ὅσον ὁμως ἀφορᾷ τὰ χρεῖα τῶν ἀγροτῶν, τὸ «φιλικὸν διάγγελμα» τῶν καταστησάντων τοῦτο νόμον, καὶ τοὶ ἀπετέλει μίαν ἀπὸ τὰς κατευθύνσεις τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἄνευ αὐτῶν χρεα γμένην, νομίζομεν ὅτι δὲν εἶχε θέσιν. Διότι ὡς ἔχει τὸ χρεωστάσιον ὑπὲρ τῶν ἀγροτῶν, στρέφεται ἐπίσης κατ' αὐτῶν. Ἀμφιστομος μάχαιρα. Δὲν περιάγει μόνον εἰς ὀπλιωσίων τοὺς πιστωτῆς. Καταντὰ προβληματικὴν καὶ τῶν ὀφειλετῶν τὴν θέσιν. Τὸ κεφάλαιον κατὰ τὴν διάρκειαν μίᾳς πενταετίας, μετὴν τὸν σημερινὸν τόκον τῶν 15οο, σχεδὸν διπλασιάζεται. Ἐάν δὲ, σήμερον εἶναι ἀνικανὸς ὁ ἀγρότης μας νὰ πληρῶσῃ τὰς ὑποχρεώσεις του, πῶς θὰ δινηθῇ μετὰ 5 ἔτη νὰ τὰς πληρῶσῃ εἰς τὸ διπλάσιον, ὅταν μάλιστα δὲν ὑποχρεῶται νὰ πληρῶσῃ κατ' ἔτος τοὺς τόκους τῶν ὑποχρεώσεων του, καταστρεφόμενον ἐν αὐτῷ τοῦ ἀποταμιευτικοῦ πενύματος; Ἡ «Δημοκρατία» εἶναι ἐκ τῶν ὀλίγων ἐφημερίδων ποῦ ἠγωνίσθησαν ὡς ἴδιον τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἀναστολῆς τῶν ἰδιωτικῶν χρεῶν, ὅχι μόνον τῶν ἀγροτικῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ἔμπορικῶν, κατὰ πρῶτον ὅμως λόγον τῶν ἀγροτικῶν. Ἀλλ' ἀναστολὴ τῶν χρεῶν τῶν χωρικῶν, ἐνῶ ὁ τόκος διατηρεῖται εἰς τὴν ὑψηλότατον ἐπίπεδον τῶν 15οο, εἶναι καταστροφικὴ διὰ τοὺς χωρικοὺς μας. Τὸ ζήτημα δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἐλύετο μετὴν τὴν προχειρότητα. Κι' αὐτὴ ἡ ἀδιαφορία τοῦ νομοθέτου πρὸς τοὺς πιστωτῆς, ὑποχρεωμένους διὰ μακρὰ ἔτη, νὰ ἔχωσι εἰς ξένας χεῖρας τὰ χρήματά των, εἶναι κατὰ σχεδὸν ἀπάνθρωπον. Τὸ Κράτος μποροῦσε

ν' ἀκολουθοῦσε μίαν μέσην ὁδόν, ἥτις νὰ ἱκανοποιεῖ ἀμφοτέρωτα τὰ μέρη, πιστωτῆς καὶ ὀφειλέτας. Κατ' ἀρχὴν θὰ ἐπεριμέναμεν νὰ κατανοηθῇ ὅτι μετὴν τῶν 15οο, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξακολουθῆσῃ δανειζομένη ἡ ἰδιωτικὴ Ἑλλάς. Νὰ διαθέσῃ εἰς ποίαν ἐπιχείρησιν τὰ δανειζόμενα, ἢ νὰ τὰ καλύψῃ ἐκ τινος σήμερον ἐργασίας, ὅτε τὸ μὲν περιθώριον, διὰ τὰ συνήθη ἐπαγγέλματα, καὶ διὰ τὴν Γεωργίαν, δὲν ἔξαρκεῖ εἰς συντήρησιν τῶν ἐργαζομένων. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς «δεδουλεμένους» τόκους τοῦ παρελθόντος, πολλὰκις 20 καὶ 30οο, δὲν εἶναι ἀναγκαῖα νομοθετικὴ τακτοποίησις; Ὅσοι μὲν ἂν ὁ νόμος δὲν δύναται νὰ ρυθμίσῃ σχέσεις τοῦ παρελθόντος, καταργῶν δίκαια ὑπόχρεωτα, αἱ σημερινὰ δυσχερεῖς περιστάσεις, εἶναι τόση ὀξύτης ἀλλὰ καὶ τόσου μακροῦ μέλλοντος, ὥστε καὶ οἱ πιστωτῆ νὰ ἔχουν ἀποκαρδιωθῇ, πρὸ τῆς μὲν διὰ θυσίας. Ἐάν τὸ Κράτος παρεχῶρι εἰς τινὰ Τράπεζαν τὸ προνόμιον ν' ἀγοράσῃ τὰς ἠσφαλισμένας ἀπαιτήσεις εἰς τὰς πρωταρχικὰς ἀξίας (τὰ κεφάλαια) τὰς ὀπίσθας νὰ ἐπλήρωσε τοῖς μετρητοῖς εἰς τοὺς δικαιούχους, ὑποκατασταμένη εἰς τὰ δικαιώματά των, ἐπὶ μετατροπῇ τῶν δανείων εἰς μακροπρόθεσμα, μόνον τότε θὰ ἐσώζετο ἡ κατάσταση, μόνον τότε θὰ ἐσώζοντο οἱ χωρικοὶ. Θὰ ἐπρόκειτο περὶ μίᾳς ἐκουσίας ἐγκωρήσεως τῶν ἀπαιτήσεων, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ἐδεικνύοντο μόνον πρὸ τῆς μὲν οἱ ἔχοντες λαμβάνειν ἀλλὰ καὶ θὰ ἔθεωροῦντο ἱκανοποιημένοι, λαμβάνοντες τὰ δοθέντα, ἔστω ἄνευ τόκων ἀλλ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς τῆς παραχώρησιν. Οἱ ὀφειλέται θ' ἀπεκέρδιον τοὺς τόκους καὶ τὰ ἔξοδα, πολλὰκις πολλαπλασιασάντα τὸ κεφάλαιον, τοῦτο δὲ θὰ ἐξώφλουσιν εἰς μακρὰ ἔτη, μετὰ τὸν τόκον λογικόν, ὅχι ἀνώτερον τοῦ τόκου τῆς κτηματικῆς Τραπεζῆς (10οο). Ἐάν σήμερον ὑπάρχει Τράπεζα ἐργαζομένη ὑπ' αὐτὸ τοῦς τῶν ὄρους, ἢ Κτηματικῆ, διατὶ δὲν θὰ εὐρίσκειτο ἡ τράπεζα, ποῦ ἐννοοῦμεν, ἐφ' ὅσον μάλιστα τὸ Κράτος ἠγγυατὸ τὰς ἀγοραζόμενας ἀπαιτήσεις. Οἱ πιστωτῆ πάλιν θὰ ἐλάμβανον τὰ χρήματά των, δεινοπαθοῦντες σήμερον. Καὶ ἐγένετο μὲν λόγος περὶ μίᾳς τοιαύτης τραπεζῆς ἥτις ἐξετείνετο εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας, ἀλλὰ τὰ ταῦτα ἀπετέλεσαν μόνον ὄνειρα, τὰ ὁποῖα μάλιστα ἐσάρωσεν ἢ ἐν τῷ μεταξὺ ἐκρηγείσα παγκόσμιος οἰκονομικὴ θύελλα, ἢ ὁποῖα πρὸς νὰ θεωρηθῆσιν ἐντεινόμενῃ ἡμέρᾳ, τῇ ἡμέρᾳ, χθὲς μετὴν τὴν ἀπόφασιν τῆς Γερμανίας νὰ παύσῃ πληρῶνουσα τὰς πολεμικὰς ὑποχρεώσεις τῆς, αὐριον μετὴν Βουλγαρίαν ἐξωδουμένην ὁμοίως ἀπὸ τὴν ἀδήριτον ἀνάγκην εἰς χρεωστάσιον. Ἀλλὰ μίᾳ ἔνωσις Ἑλληνικῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων, μετὰ τὴν μάλιστὰ τὴν ἀποψιν, τοῦ χαρισμοῦ τῶν τόκων καὶ ἐξόδων, ἀνερχομένων εἰς πολλὰ ἔκα

Καὶ εὐρέθησαν, αἴφνης, μεταξὺ μας, καθὼς ἔνα ἄθροισμα λύπης, οἱ Ἕλληνες τῆς Μικρασίας, μίᾳς παροικίας ποῦ ἦνθει, μετὰ τῶν χρόνων, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἀκόμη τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Τοὺς ἀπέριψε, μίᾳ λαίλαψ, ποῦ δὲν ὑπῆρξε ἔργον τῶν, ἀνδρῶν ὀριμῶν, γέροντας ἀπληροκότας ἀπὸ τὸν ἀνάτην δρόμον τῆς ζωῆς, γυναῖκας ἀνυπερασπίστους καὶ παιδία, αὐτὴν τὴν πονερίαν ἡλικίαν, ποῦ ὁδηγεῖ σὲ κλάμμα, καθὼς δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ ὑπερασπίσῃ ἑαυτὴν μετὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν. Καὶ ἔμειναν, εἰς τὴν θλιβεράν αὐτὴν Γῆν, αἱ νέαι Γυναῖκες, αἰχμηλοῦτοιοὶ ἔχθροὶ, καὶ ποῦ ὁμαδικοὶ, μετεφέρθησαν εἰς τὴν χορείαν δακρυσιμένην τῶν «ἐξοφισθέντων». Αὐτὸς ὁ κόσμος ποῦ ὑπῆρξε Ἑλληνικὸς μέχρι τῶν μυχαιατῶν του, ποῦ ἔζησε καθὼς μίαν ὀραίαν πραγματικότητα τὸ Ἑλληνικὸν ὄραμα, τὸ εἶδε, κάποτε, νὰ σβῆνῃ, κάτω ἀπὸ τὸν ἀνεμο τ' ἀνασφύκτου, τοῦ μη δυνατοῦ νὰ γινῇ διαφορετικὰ, κάτω ἀπὸ τὴν ὀραίαν ἀλλ' ἀποτυχημένην προσπάθειαν ἐνὸς Λαοῦ, ποῦ δὲν ἦτο τόσο Μέγας διὰ νὰ κατορθώσῃ τ' ἀδύνατα. Ζοῦσε ἐκεῖ κάτω, εἰς τὴν ὀραίαν καὶ πλοσίαν Γῆν, τὴν ἀφρόντιστην ζωὴν τοῦ πολίτου μίᾳς ἰσπολιτείας, κατὰ τὴν προνομιστικὴν θέσιν τοῦ πλειοψηφούντος στοιχείου, ὀραματιζόμενος βέβαια πάντοτε τὴν Μικρὰν Ἑλληνικὴν Πατρίδα ἀλλ'

ἐν τοσοῦτῳ καλῶς καὶ εὐπῶρος βιοῦντος. Ἡ καταγίγῃς ποῦ ἐξερράγη, ἐπάνω ἀπὸ τὴν πτωχὴν Ἑλλάδα, ἐξερρίψασε τὸν πλοσίον αὐτὸν πληθυσμὸν, τὴν Μικρασιατικὴν Ἑλλάδα κακίτην ἐξεσφενδόνισε, πονεμένην, σάσματοβρεχτα ἀκόμη κομμάτια, λυσιχομον εἰς τὴν ἐλευθεράν Πατρίδα. Ἐπταῖσε λοιπὸν αὐτὸς ὁ κόσμος, σὲ τίποτε καὶ δὲν εἶναι ἡ ὄνειροπόλος Ἑλλάς ἢ μεγάλη, ἢ μόνη ἀφορμὴ αὐτῆς τῆς κατάντησ τοῦ. Αἱ δὲν μπορεῖ νὰ μὴ κρατηθῇ τὴ ἡ ἀπερίγραπτη Συμφορὰ σὲ συγκίνησιν, καθε εὐαίσθη τὴν καρδίαν, ἰδιαίτατα τὴν καρδίαν τοῦ Κρητικοῦ, ποῦ ὑπῆρξε πολλὰς φορὰς πρόσφυξ, ποῦ ἠσθάνθη αὐτὴν τὴν ὀδύνην τ' ἀδελήτου μακροῦ ἀπὸ τὴν Πατρίδα, τὸ πονερό αἶσθημα τῆς ξενότητος ποῦ μοιραία γενᾶται, καθὼς μίᾳ ἀποκαρδιωτικῇ ἀτμόσφαιρᾳ, ἐν τῷ μέσῳ τῶν γηγενῶν. Δὲν ἤλθαν. Τοὺς ἐφέραμε. Εἶμεθα ἐμεῖς ποῦ τοὺς ἀπεσπασάμε ἀπὸ τὴν ἡσυχίαν τους, τὴν καλοπέραςίν τους, πρῶτα—πρῶτα καὶ θλιβερότερα, ἀπὸ τῆς Ἑστίης τους. Ἐερετε πόσα σημαίνει αὐτὸ τὸ ΞΕΡΙΖΩΜΑ; Καὶ ἀντὶ αὐτῆς τῆς εὐμαρείας, ποῦ εἶχαν ἐκεῖ, τοὺς ἐσκορπίσαμε εἰς τὴν ἐλευθεράν Πατρίδα, τοὺς κρατοῦμε ἀκόμη μετεώρους, ἀσυνδέτους μετὰ τὴν ἰδιοκτησίαν, ἀνά πασαν στιγμὴν εἰς τὴν διάθεσιν μας, πληρώνοντας ἐνοικία διότι ἐστριμώθησαν κάτω

ἀπὸ μίαν στέγην, κατὰ τὸ πλείστον ἐτοιμώπτωτην, μετὰ ἀποσημώσεως ποῦ ἐδόθησαν μετὴν τὸν σταγονόμετρον, πῶν ἐν τέλει δὲν ἐδόθησαν. Ἐγενε καὶ ἡ προσφυγικὴ ὑπόθεσις, ἀφορμὴ τῆς ὑπόπτου σπατάλης. Δὲν τοὺς ἐκτίσθησαν σπίτια, ἐκ τῶν χρημάτων ποῦ εἶναι ἰδικῶν των, τοὺς ἐκτίσθησαν σταῦλοι, καταστάντες δὲ, ἐξ ἐαυτῶν παραγωγικὰ καὶ χρήσιμα κοινωνικὰ στοιχεῖα, δὲν ἐπιβαρύνουν κανένα. Ἐάν εἰς τὴν προσφυγικὴν ὑπόθεσιν δὲν ἐδόθη ὁ ρυθμὸς τῆς τάξεως, ποῦ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐδίδοτο, ἐπ' ἀγαθῶ καὶ αὐτῶν καὶ τοῦ Κράτους, δὲν πταίουν αὐτοί, π. αἰεὶ τοῦτο. Καὶ ἐάν εὐρέθησαν μεταξὺ μας κινούντες εἰς θρήνον, οἱ ἄμοιροι αὐτοὶ Ἕλληνες, δὲν πταίουν αὐτοί. Ἄς αἰτιώμεθα τὴν ἌΝΑΓΚΗΝ συνέπειαν πάλιν τῶν ἀποβλέψων τῶν ἐλευθερῶν Ἑλλήνων. Αὐτὸ εἶναι τὸ προσφυγικὸν ζήτημα. Δι' ἡμᾶς τοὺς Κρητῆς δὲν ὑπάρχει κανὴν ζήτημα. Εἶμεθα ὅλοι, Ἕλληνες, μετὰ τὰ δικαιώματα τῶν ἐλευθερῶν πολιτῶν τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας, χωρὶς διακρίσεις, μετὰ καποῖαν ψυχικὴν ὑπερτερότητα τῶν ἐλθόντων, ποῦ εἶναι, ἐκ μέρους των, τὰ περασμένα Μεγαλεῖα ποῦ κινῶν σὲ κλάμμα, καὶ πάλιν ἐκ μέρους μας τὸ δίκαιον αἰσθημα ὍΤΙ ΑΔΙΚΩΣ ΠΑΣΧΟΥΝ.

ΝΙΚΟΣ Κ. ΑΝΔΡΟΥΛΙΔΑΚΗΣ

τομύρια, ἴσως δὲν ἦτο ἀδύνατος, συντρέχοντος καὶ τοῦ Κράτους. Πάντως πρέπει νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ βετὸς χρεωστάσιον θὰ γίνῃ ὁ τάφος τῶν ἀναστελλομένων χωρικῶν μας ἐάν συγχρόνως δὲν τοὺς χρεωσθῶν δεδοσμενοὶ τοῦ τόκου καὶ ἔξοδα, διὰ δὲ τὸ μέλλον, μετατραποῦν αἱ ὑποχρεώσεις των εἰς μακροπρόθεσμοις (10—20 ἔτη) καὶ μικροτόκους (μέχρι 10οο)

Η ΣΤΗΛΗ ΜΟΥ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΡΚΕΛΟΣ

Κατὶ ἔλειπε ἀπὸ τὴν προχθεσινὴν ἐσορτὴ τῶν ἐγκαίνιων τοῦ Γυμνασίου. Αὐτὸ ποῦ ἔλειπε, ἦταν ἔνα μεγάλο ἄδειο. Δὲν ἦταν λεπτομέρεια. Ἦταν αὐτὴ ἡ ψυχὴ τοῦ ἐγκαινισθέντος. Θεμέλιο καὶ δέλωμα μαζὶ. Καὶ τὸ μέγαλο αὐτὸ κενὸν δὲν μπόρεσε νὰ τὸ πληρῶσῃ τίποτε ἐξ ὀδύνης ἐλέχθησαν. Γιατὶ εἶχε τὴν ἀξίαν τῆς προσωπικότητος. Αὐτὴ τὴν προσωπικότητα, καὶ ποιος ζωγραφικὸς ὀμιλητῆς ὁ κ. Π. Μανουσακίς, τὴν ὀνόμασε πυρρετικὴ. Ὁ σεβαστὸς Γυμνασιάρχης κ. Πρεβελάκης τὴν ἐκρίνε «ἐνθεον». Καὶ ἦταν ἀληθινὰ τέτοιος ὁ Ἀνδρέας Μάρκελος. Ἡ ὀραία ποιητικὴ ψυχὴ του, δὲν μπόρεσε νὰ ὑποφέρει, μετὰ ἀπὸ τὰ σκονιὰ καὶ τ' ἀνήλια ποῦ ἐμεῖς ζήσαμε, χρόνια μακρὰ, σκλάβοι κ' ἐλευθεροί, καὶ πάλιν σκλάβοι τῆς ἰδίας ἀνικανότητος, τῆς ἰδίας ἀνεπάρκειας. Καὶ τὸ Γυμνάσιον ὀπῆρε ἢ πῆσις αὐτῆς. Προ-

χθὲς ἐπάνω ἀπ' ὄλον τὸν κόσμον τῶν ἐορταστῶν, μὲ ἐφαίνετο, νὰ κολποῦται ἢ πνοὴ τοῦ Ἀνδρέα Μάρκελου, σὲ ἀναγκαστικὸν θαυμασμό, σὲ αὐθόρμητη προσκῆνησιν. Πῆν ἡ ὑποσημειώσιν ὅτι ἂν δὲν συνέβαινε, τὴν ἀγαθῇ, νὰ εὐρεθῇ ἐδῶ, Νομάρχης τότε, ὁ Μάρκελος, τὸ Γυμνάσιον, στή μορφή τοῦ σημερινοῦ κυρίου, δὲν θὰ ἔξφευγε ἀπὸ τὸν φανταστικὸν κόσμον τοῦ Ὀνειροῦ. Πόσες φορὰς, ἀπ' αὐτὴ ἀκόμη ἐδῶ τὴν ἐφημερίδα, κ' ἀπὸ τὸ Ρεθεμιώτικο, γενικώτερα, τύπο, δικαίως ἐπαίνεθῆναι ἀπὸ τὸν ὀμιλητὴ τῆς Κυριακῆς κ. Πρεβελάκη, ἀλλὰ καὶ κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ Βῆμα, εἶτε, ὡς πνευματικὸν τροφίμοι τοῦ Γυμνασίου, εἶτε καὶ ὡς πατέρες, δὲν κλάψαμε τὴν κατάντη τῶν ἐκπαιδευτικῶν κυριῶν μας. Καὶ μόνον στήν πετῶσα φαντασία μας, στήν πονεμένη μοναχία μας, στήν πονεμένη μοναχία φαντασία μας, καὶ γι' αὐτὸ πνευματόγεμνη, περνοῦσε τ' ὄνειρον ἐνὸς σχολιοῦ σάν τὸ σημερινὸ, μ' αὐτὴ τὴ ζωγραφικὴν τοῦ θεωρῆ, ἀνοιχτὸς τοὺς τέσσαρις ἀνέμους, Οἶκον ὅχι μόνον Παιδείας καὶ καὶ ὕψους ποῦ εἶναι Σιαμαῖες ἀδελφές. Ὅμως τὸνειρον καὶ ποτε θὰ ἐθάβετο κάτω ἀπὸ τὴν σκόνιν τοῦ Χρόνου, ποῦ δὲν δαμάζει μοναχὰ τὰ ὕλην καὶ καὶ τ' αὐτὰ, ἂν δὲν ἤρχετο ἐν τῷ μέσῳ, ὁ Παράκλητος καὶ τοῦδινε τὴν πνοὴν του, καὶ ἐώκανε πραγματικὸτητα. Βέβαια τὰ χρήματα τῶν ἐφῆδρον εἶχαν προσωπικώτερον προορισμὸν καὶ κανεὶς δὲ θὰ τολοῦσε νὰ τὰ διαθέσῃ, κατὰ τὸν τρόπο ποῦ ἐτόλμησε ὁ Μάρκελος. Ὅμως, χωρὶς

τὸ Γυμνάσιον, τὰ δυὸ ἑκατομύρια—ποῦ ἔνανε πέντε σχεδὸν, ὁ δῆμος πρῶτα, ἐπειτα τὸ Κράτος—θάνασαν φτερά, πορὸς ζαῖρε σὲ ποιὲς ἀγομισθῆς. Τὸ Κράτος ποτε δὲν θ' ἀπεσπασίσε ἔνα τόσο ἔξοδο. Καὶ θάμεναν, τὰ παιδιὰ μας, χρόνια, σὲ ἀνήλια καὶ τὰ σκονιὰ. Νὰ, γιατὶ, θὰ θαρροῦσα παραλείπει νὰ μὴν ἐργάσεται καὶ ὁ πανηγυρικὸς ὄχι πρὸς τοῦ κυρίου ἀλλὰ τοῦ Κτιστῆ...

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ Π. ΒΛΑΣΤΟΥ

Ὅταν τὸ 1926 πέθανε ὁ συμπολίτης λαογράφος Παῦλος Βλαστός, ἡ «Δημοκρατία» δὲν τὸν ἐθρήνησε μόνον. Ἐξῆρε καὶ τὴν ἀνάγκην νὰ μαζευθῇ τὸ ἔργον του καὶ ταξινομηθῆναι νὰ ἐκδοθῇ σὲ τεύχη, μιλουτίζον τὴν τόσῳ πτωχὴν καὶ λαογραφίαν. Ἐκτοτε δὲν ἔγινε τίποτε καὶ πέρασαν ἀπὸ τότε ἔξη χρόνια. Τὴν π. Κυριακὴν εἰς τὸ «Ἰδαῖον» ὁ δικηγόρος κ. Σταυρὸς Κελαῖδης ἀπεκάτωσε εἰς γενικὰς ἀλλ' ἐκφραστικὰς γραμμάς, τὸ κολοσιαῖον λαογραφικὸν ἔργον τοῦ ἐκλιπόντος. Τὸ ἔργον τοῦ Παύλου Βλαστοῦ δὲν εἶναι μονομερὲς ἔκτείνεται εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς τῶν Κρητῶν, ὡς ἀνθρώπων, ὡς πολιμιστῶν, ὡς παραγόντων πολιτισμοῦ. Εἰς 31.000 σελίδας, ὁ ἀλησμόνητος συμπόλιτης, μάζεψε μετὰ τὴν ἀκούραστην φιλεργίαν του, ὅτι ἐγράφη διὰ τὴν Κρήτην διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Τὰ κρητικὰ δημοτικὰ, εὐρον εἰς τὸν Παῦλον Βλαστόν, τὸν